

Pròleg

No podríem dir que la tasca de la publicació de la segona edició del Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC) és tancada del tot, si no fèiem prèviament el treball que presentem aquí: assenyalar totes i cadascuna de les diferències que conté respecte a la primera edició de 1995, tal com es féu en aparèixer aquesta respecte a l'obra de Pompeu Fabra de què partia, el Diccionari general de la llengua catalana (DGLC) (veg. Documents normatius 1962-1996: (Amb les novetats del diccionari), Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 1997, coll. «Biblioteca Filològica», núm. xxxii, p. 45-228). El Ple de la Secció Filològica, reunit l'11 de maig de 2007, acordà d'editar les llistes de les diferències de la segona edició del DIEC respecte a la primera.

Encara que no hem de qualificar de tradició una feina així, sinó que hem de considerar-la més aviat una solució metodològica, nogensmenys, és important subratllar que el mateix Pompeu Fabra, havent elaborat la segona edició del Diccionari ortogràfic, va entendre que era imprescindible de posar a l'abast dels usuaris totes les novetats, en publicació a part: «De la llista de les modificacions que cal fer en la primera edició del Diccionari ortogràfic de l'Institut, perquè pugui prestar exactament els mateixos serveis que la segona, que ara acaba de publicar-se (llista que, com diguérem, serà lliurada gratuïtament als posseïdors de la primera edició que la demanaran a la Secció filològica o a qualsevol llibreria on el Diccionari està de venda).» (Converses filològiques, II, ed. crítica a cura de J. Rafel i Fontanals, Barcelona, 1984, p. 484). Deu Converses dedicà Fabra a contrastar ambdues edicions, de la 539 a la 548 en la numeració de l'obra citada.

Tot i que en la «Introducció» de la segona edició del DIEC (p. ix-xxvi) es fa esment d'algunes característiques que en són distintives, és imprescindible poder disposar de la relació exhaustiva dels canvis, per tal que hom conegui amb exactitud què hi ha variat; altrament, seria obligada la consulta sistemàtica de tots els articles,

perquè mai no podríem estar del tot segurs que qualsevol no ha estat objecte d'alguna correcció.

Si aquest és l'objectiu principal, ja que es proposa d'informar concretament i completament de les variacions incorporades en la segona edició, per tal de facilitar-ne la consulta, especialment als professionals de la llengua, no és pas, tanmateix, l'únic. Entenem que calia explicar de manera sistemàtica allò que s'hi ha fet de nou, sobretot perquè la base lexicogràfica és la mateixa que la de la primera i, doncs, perquè la compleció del treball requeria que es presentessin les modificacions ordenades seguint criteris basats en llur índole. Aquesta comesa complida que oferim permet de valorar objectivament i caracteritzar la nova edició del DIEC.

Tal com s'esdevingué en la confecció de la primera edició del DIEC a partir del DGLC, les transformacions que s'han produït en la segona edició són de mena diferent: des d'aspectes essencialment materials, fins a d'altres que responen a conceptes metodològics de la lexicologia actual; així, doncs, tot i la fidelitat general a la primera, els resultats finals fan especialment singular la segona, des de punts de vista diversos: esmenes en les definicions, amb la voluntat d'ajustar-les als conceptes a què es refereixen, tenint en compte sia les observacions entorn d'algunes de la primera edició, sia sobretot els canvis de tot tipus en l'àmbit ideològic, científic, tècnic, artístic... Esmenes en els exemples, sovint motivades per altres modificacions, com ara les que es refereixen a la categorització gramatical d'algunes entrades; també hem de destacar l'augment molt considerable que n'hi ha hagut, la qual cosa contribueix a conèixer més exactament el funcionament dels mots a la frase i la seva construcció. Canvis en la representació de les entrades, algunes de les quals tenen una ortografia diferent perquè són manlleus o bé cultismes que s'han adaptat coherentment; d'altres varien en la morfologia (gènere, afixos); d'altres s'adeqüen a l'etimologia llur; en aquest apartat, s'hi inclouen les alteracions quant a la categoria gramatical de gènere i nombre de substantius i adjectius, o el pas, en alguns casos, de substantius a adjectius i viceversa; i les que afecten els verbs. També hi ha hagut algun canvi en relació amb la llengua d'origen d'algunes entrades. Ha estat reiteradament indicat que la segona edició del DIEC conté molts més articles, subentrades i accepcions que no pas la primera, particularment de terminologia, per tal de donar millor resposta a les necessitats dels parlants, cada vegada més freturosos del recurs al lèxic d'especialitat en els diferents camps; altrament, és menester d'actualitzar la llengua i d'afavorir-ne l'ús en qualsevol àmbit semàntic, per la qual cosa cal justament abastar-la d'aquestes formes que fins ara es trobaven si de cas únicament en els diccionaris o vocabularis específics. En sentit contrari, també hi ha hagut supressió de formes, ja sigui per llur desús, pel rebuig en les distintes àrees del coneixement, perquè han estat substituïdes per d'altres o perquè s'han integrat com a accepcions en articles distints.

La Secció Filològica s'ha volgut comprometre a fer aquesta tasca per tal que la segona edició del DIEC pugui ésser contrastada convenientment amb la primera, de la

qual parteix. Aquesta possibilitat, ultra facilitar-ne una comparació estrictament objectiva i, doncs, exacta, permetrà alhora saber de manera immediata en què ha quedat modificada la normativa lèxica per l'acadèmia de la llengua catalana que és l'Institut d'Estudis Catalans.

Estem convençuts que aquesta aportació és un servei que calia fer i que s'ajunta al de les possibilitats de cerca sobre la segona edició del DIEC que qualsevol persona pot fer a través d'Internet, on es troba disponible pràcticament des del mateix moment en què ha aparegut publicada en suport paper.

No volem deixar d'expressar aquí la nostra pregona gratitud a tots els qui treballen a les Oficines Lexicogràfiques de la Secció Filològica i al seu director, per haver preparat acuradament el contingut d'aquest llibre.

JOAN MARTÍ I CASTELL
President de la Secció Filològica